

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania W. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o rentę rodzinną w drodze wyjątku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 grudnia 2021 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 lipca 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adwokat K. P. N. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K., decyzją z dnia 22 czerwca 2016 r., wstrzymał W. R. wypłatę renty rodzinnej przyznanej w drodze wyjątku od 1 lipca 2016 r., tj. od najbliższego terminu płatności świadczenia, wskazując na brak podstaw do dalszego pobierania tej renty w przypadku osoby pobierającej rentę socjalną.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w K. zmienił powyższą decyzję w ten sposób, że przyznał W. R. rentę rodzinną od dnia 1 lipca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2020 r., zmienił zaskarżony przez organ rentowy wyrok i oddalił odwołanie, dzieląc pogląd, że odwołujący się - z uwagi na przyznanie prawa do renty socjalnej - nie spełnił przesłanki „braku niezbędnych środków utrzymania” określonej w art. 83 ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku pełnomocnik wnioskodawcy, ustanowiony z urzędu, zarzucił rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 83 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez niewłaściwe zastosowanie przez Sąd tego przepisu, bez jego wszechstronnego rozważenia oraz przez błędną wykładnię przesłanki „niezbędnych środków utrzymania”, polegające na uznaniu, że uzyskiwanie przez odwołującego się świadczenia w trybie zwykłym w postaci renty socjalnej oznacza posiadanie przez odwołującego się niezbędnych środków utrzymania, podczas gdy „niezbędne środki utrzymania” powinny być rozumiane jako środki wystarczające na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb odwołującego się, z uwzględnieniem jego sytuacji życiowej i zdrowotnej, w tym jego całkowitej niezdolności do pracy do 30 czerwca 2022 r. ze względu na dziecięce porażenie mózgowe i niedorozwój umysłowy, koniecznych kosztów opieki zdrowotnej, w tym lekarstw, a także ze względu na jego całkowitą niesamodzielność, z uwzględnieniem sytuacji całej rodziny, z którą zamieszkuje, a to matki, która ze względu na schizofrenię paranoidalną także jest w całości niezdolna do pracy oraz kontynuującej naukę siostry, która na chwilę obecną nie pracuje i nie osiąga dochodów ponad pobierane alimenty z Funduszu Alimentacyjnego, a w konsekwencji zasadne jest uznanie, że odwołujący się spełnia warunki do przyznania renty rodzinnej w drodze wyjątku.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na istotne zagadnienie prawne związane z możliwością pobierania przez osobę niezdolną do pracy, uzyskującą rentę socjalną, także renty rodzinnej przyznanej w drodze wyjątku oraz podkreślił, że konieczna jest wykładnia we wskazanym zakresie przesłanki „niezbędnych środków utrzymania”, które powinny być każdorazowo odnoszone do indywidulanej sytuacji rodzinnej, materialnej, socjalnej i zdrowotnej ubiegającego się o takie świadczenie, która to sytuacja w przedmiotowej sprawie jest szczególna, a to ze względu na liczne problemy

zdrowotne odwołującego się oraz problemy zdrowotne także innych członków jego rodziny, z którymi zamieszkuje, a którzy to także są niezdolni do podjęcia jakiegokolwiek pracy, a łączna wysokość uzyskiwanych przez nich świadczeń nie wystarcza na życie nawet na minimalnym poziomie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Istotnym zagadnieniem prawnym, na występowanie którego powołuje się skarżący, jest problem jurydyczny, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, którego wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Należy jednak podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), analogicznie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Interpretacja pojęcia „niezbędne środki utrzymania” z art. 83 art. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Spółecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 291) była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 9 stycznia 2012 r., III UK 36/11 (LEX nr 1163962). Podkreślono w nim, że: 1) brak niezbędnych środków utrzymania jako przesłanka prawa do ubiegania się o świadczenie przyznawane w drodze wyjątku musi być oceniany indywidualnie, 2) ocena „niezbędności” powinna być dokonywana z uwzględnieniem potrzeb służących do zaspokojenia minimum egzystencji.

Kryteria te uwzględnił Sąd Apelacyjny, przyjmując, że otrzymywana przez skarżącego renta socjalna zaspokaja minimum egzystencji. Należy mieć przy tym na względzie, że renta socjalna jest ukierunkowana na zapewnienie zaspokojenia podstawowych potrzeb uznanych za minimum utrzymania (zob. I. Jędrasik-Jankowska, Ubezpieczenie społeczne, tom 1: Część ogólna, Warszawa 2003, s. 200; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 listopada 2012 r., I OSK 2248/12, LEX nr 1291381).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu skarżącemu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w związku z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).